

เมืองชลบุรี ถิ่นที่น่าอยู่ วัฒนธรรมงามคู่ความเป็นไทย

กฤษณพัชญ์ บุญช่วย

สาขาการจัดการการท่องเที่ยวและไมซ์ วิทยาลัยการท่องเที่ยวและการบริการ มหาวิทยาลัยศรีปทุม

krissanabhat.bo@spu.ac.th

บทคัดย่อ

บทความวิชาการนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นส่วนหนึ่งในการช่วยพัฒนาการท่องเที่ยวของไทยในจังหวัดชลบุรีอย่างยั่งยืน จังหวัดชลบุรีเป็นจังหวัดหนึ่งของประเทศไทย เป็นสถานที่ที่ได้รับความนิยมต่อการเดินทางมาท่องเที่ยวในหมู่นักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและต่างประเทศ เนื่องจากเป็นจังหวัดที่ตั้งงามด้วยหาดทรายชาย “ทะเล” เป็นแหล่งวัฒนธรรมทางด้านอาหารการกินอันเป็นเอกลักษณ์เรื่องชื่อด้วยกรรมวิธีในการปรุงที่อิงกับธรรมชาติอย่าง “ข้าวหลาม” ของหวานของฝากในกระบอกไม้ไผ่วัตถุดิบที่หาง่ายไม่ทำลายธรรมชาติ ประกอบกับเป็นจังหวัดที่มีพื้นที่ส่วนใหญ่ทำเกษตรกรรมโดยเฉพาะ “ไร่อ้อย” สินค้าสำคัญที่สร้างรายได้มหาศาลให้กับประเทศไทย มากด้วยฝีมืออันประณีตวิจิตรบรรจงแต่งเครื่อง “จักสาน” เป็นสิ่งของเครื่องใช้จนเป็นที่รู้จักว่าเป็นแหล่งจักสานที่ใหญ่ที่สุดในโลก อีกทั้งมีคงเค้า “ประเพณีวิ่งควาย” ประเพณีอันสำคัญที่สะท้อนถึงความเป็นผู้มีความกตัญญูรู้คุณของคนชาวจังหวัดชลบุรี ความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากร ธรรมชาติ เป็นแหล่งเรียนรู้อารยธรรมทั้งทางวัตถุสิ่งของ อาหารขนบธรรมเนียมประเพณีที่สืบทอดยาวนานตั้งแต่อดีตกาลจนถึงปัจจุบัน ทำให้จังหวัดชลบุรีเป็นหนึ่งในจังหวัดที่นักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและต่างชาติ

คำสำคัญ: การท่องเที่ยว วัฒนธรรม เอกลักษณ์ ชลบุรี

MUEANG CHONBURI, LIVABLE CITY, BEAUTIFUL CULTURE WITH THAINESS

Krissanabhat Boonchuay

Tourism and MICE Management Department College of Tourism and Hospitality Industry, Sripatum University
krissanabhat.bo@spu.ac.th

Abstract

This academic article aims to be a part of helping Thailand tourism development in Chonburi province in a sustainable manner. Chonburi is a province in Thailand that gains popularity in travelling amongst Thai and foreign tourists since it is a province having beautiful sandy beach and “sea”. It is a place of food and eating culture with famous identity through a cooking method that relies heavily on nature like “Khao Lam”, glutinous rice roasted in bamboo joints dessert. Raw materials are easily found while the nature is not destroyed. Most areas of the province are agricultural lands especially “sugarcane plantation”, an important crop that generates a huge amount of revenue to Thailand. The province is full of amazing craftsmanship known as “basketwork” and famous for the largest production source of basketry in the world. Moreover, the province conserves “Buffalo Racing Festival”, a significant tradition that reflects gratitude and gratefulness of Chonburi province. The balance of the abundance of natural resources and being learning sources of civilization with regard to objects, food, custom, tradition that have been passed down from the past until present make Chonburi one of the provinces that Thai and foreign tourists should not miss to pay a visit once in their lives.

Keywords: Tourism, Culture, Uniqueness, Chonburi

1. บทนำ

จังหวัดชลบุรีเป็นจังหวัดที่มีศักยภาพโดดเด่นด้านการท่องเที่ยวที่สำคัญของภาคตะวันออก ถือเป็น “เพชรน้ำเอกแห่งบูรพาทิศ” มีทรัพยากรการท่องเที่ยวที่หลากหลายมีแหล่งท่องเที่ยวและผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวที่มีความโดดเด่นและมีศักยภาพในการแข่งขัน แม้มีผลกระทบจากวิกฤตเศรษฐกิจตลอดจนสถานการณ์ทางด้านต่าง ๆ ก็ไม่ส่งผลให้จำนวนนักท่องเที่ยวและรายได้จากการท่องเที่ยวลดลงมากนัก [1] จังหวัดชลบุรีตั้งอยู่ทางทิศตะวันออกของประเทศไทย เป็นดินแดนที่มีประวัติศาสตร์ยาวนานตั้งแต่สมัยยุคหินขัด แต่เดิมจังหวัดชลบุรีเป็นเพียงเมืองเกษตรกรรมและชุมชนประมงขนาดเล็กกระจายกันหลายเมือง ดังที่มีการค้นพบร่องรอยจากอุปกรณ์ทำการเกษตรและล่าสัตว์รวมถึงเครื่องประดับจำพวก ลูกปัด และกำไล ภาชนะเครื่องปั้นดินเผาจำนวนมากแสดงถึงการอาศัยอยู่ของมนุษย์ยุคหินใหม่ในบริเวณที่ลุ่มริมฝั่งแม่น้ำพานทอง นอกจากนี้ยังพบซากสัตว์ทะเลไม่ว่าจะเป็น หอย ปู และปลา ที่ตำบลพนมดี อำเภอนันทนบุรี ในปี พ.ศ. 2522 พบร่องรอยของชุมชนโบราณก่อนประวัติศาสตร์โคกพนมดี

ทำให้สันนิษฐานได้ว่าอดีตจังหวัดชลบุรีเคยเป็นที่ตั้งเมืองโบราณที่มีความรุ่งเรืองถึง 3 เมือง คือเมืองพระรถ เมืองศรีพโล และเมืองพญาเร่ [2] โดย เมืองพระรถเป็นเมืองที่เกิดขึ้นในสมัยทวารวดี และสมัยลพบุรี ประมาณ 1,400 ถึง 700 ปีก่อน ในปัจจุบันคือบริเวณตำบลหน้าพระธาตุ อำเภอพนัสนิคม มีแม่น้ำหลายสายไหลมาบรรจบกันเป็นแม่น้ำพานทอง โดยสามารถใช้แม่น้ำสายนี้เป็นทางคมนาคมติดต่อกับเมืองศรีมโหสถในจังหวัดปราจีนบุรี จนไปถึงอำเภออรัญประเทศซึ่งยังมีเส้นทางเดินเท้าเชื่อมไปถึงจังหวัดระยอง และจันทบุรี [3]

เมืองศรีพโล ตั้งอยู่บริเวณบ้านอุตะเถา ตำบลหนองไม้แดง อำเภอเมืองชลบุรี หน้าเมืองมีอาณาเขตจรดตำบลบางทราย ในปัจจุบันเคยมีผู้ขุดพบโบราณวัตถุหลายอย่างพระพุทธรูปทองคำ สัมฤทธิ์ แก้วมณี ชันทองคำ ถ้วยชามสังคโลกคล้ายของสุโขทัย จระเข้ปูน และก้อนศิลาจารึกหลายชิ้น นักโบราณคดีสันนิษฐานว่าเมืองศรีพโล เป็นเมืองในสมัยขอมเรืองอำนาจ และอาจจะมีอายุร่วมสมัยกับลพบุรีซึ่งอยู่หลังยุคอุทอง และก่อนยุคอยุธยา คือ ประมาณปี พ.ศ.1600 ถึง 1900 จากการขุดค้นทางโบราณคดีทำให้ทราบว่า ตัวเมืองศรีพโลตั้งอยู่ใกล้กับปากน้ำบางปะกง โดยเมื่อประมาณ 600 ปีก่อนในสมัยสุโขทัย เมืองนี้มีฐานะเป็นเมืองท่าชายทะเลที่มั่งคั่งเปิดรับเรือสำเภาจากจีน กัมพูชา และเวียดนาม ให้มาจอดพักก่อนเดินทางต่อไปยังปากน้ำเจ้าพระยา ต่อมาในสมัยอยุธยาเมืองศรีพโลได้หมดความสำคัญลง อันเนื่องจากปากแม่น้ำตั้งขึ้นจากการพัดพาสะสมของตะกอนจำนวนมาก ประชาชนจึงย้ายถิ่นฐานลงมาสร้างเมืองใหม่ที่ “บางปลาสร้อย” ซึ่งคือ “เมืองชลบุรี” ในปัจจุบัน [3]

เมืองพญาเร่ ตั้งอยู่ในเขตตำบลบ่อทอง อำเภอบ่อทอง เป็นเมืองยุคทวารวดีเช่นเดียวกับเมืองพระรถ ตั้งอยู่ในเขตที่สูงห่างจากเมืองพระรถประมาณ 32 กิโลเมตร ลักษณะผังเมืองเป็นรูปวงรี 2 ชั้น ชั้นแรกมีเส้นผ่าศูนย์กลางประมาณ 1,100 เมตร ส่วนชั้นในประมาณ 600 เมตร โดยคูเมือง และคันดินของตัวเมืองชั้นนอกทางด้านเหนือยังคงปรากฏเห็นได้ชัดเจนในปัจจุบัน เมืองพญาเร่มีการติดต่อกับเมืองพระรถ โดยใช้คลองหลวงเป็นเส้นทางสัญจร [4]

ปัจจุบันจังหวัดชลบุรีเป็นแหล่งท่องเที่ยวและแหล่งเศรษฐกิจที่สำคัญ เป็นจังหวัดที่มีการพัฒนาสู่ความเป็นเมืองขนาดใหญ่ใกล้เคียงกับกรุงเทพมหานคร แต่คงเค้าวัฒนธรรมอันทรงคุณค่าในวิถีชีวิตประจำวันจากรุ่นสู่รุ่นดังคำขวัญจังหวัดชลบุรีที่ว่า “...ทะเลงาม ข้าวหลามอร่อย อ้อยหวาน จักสานดี ประเพณีวิ่งควาย...”

ดังนั้นเพื่อการท่องเที่ยวอย่างมีคุณค่า และยั่งยืน กล่าวคือ กิจกรรมการท่องเที่ยวจะต้องสามารถดำรงอยู่ได้ มีนักท่องเที่ยวมาเยี่ยมเยียนอย่างสม่ำเสมอ ทรัพยากรการท่องเที่ยวยังคงรักษาความดึงดูดไว้ไม่เสื่อมคลาย [5] ผู้เขียนจึงได้นำเสนอจังหวัดชลบุรีผ่านเอกลักษณ์ ความโดดเด่นของจังหวัดชลบุรีตามคำขวัญดังกล่าวให้ผู้สนใจได้ทำความรู้จักจังหวัดชลบุรีในเบื้องต้น และสามารถเดินทางไปท่องเที่ยวได้อย่างมีเป้าหมายและคุ้มค่ายิ่งขึ้น

2. ทะเลงาม

เนื่องจากจังหวัดชลบุรีเป็นจังหวัดที่มีอาณาเขตติดกับทะเล ส่งผลให้จังหวัดชลบุรีมีสถานที่ท่องเที่ยวทางทะเลอันงดงามดึงดูดนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศที่ต่างหลั่งไหลเข้ามาท่องเที่ยวอย่างมากมายซึ่งจังหวัดชลบุรีนี้ประกอบด้วยชายหาดและหมู่เกาะน้อยใหญ่เป็นที่น่าประทับใจแก่นักท่องเที่ยว มีชายฝั่งทะเลคดเคี้ยวโค้งงอยาวถึง 160 กิโลเมตร กลายเป็นแหล่งเศรษฐกิจและสถานที่ท่องเที่ยวทางทะเล ตลอดจนเป็นจุดยุทธศาสตร์ทางการเมืองและสังคมอันมีประวัติศาสตร์ยาวนานตั้งแต่สมัยก่อนประวัติศาสตร์อันเนื่องมาจากมีท่าจอดเรือที่สามารถกำบังคลื่นลมได้เป็นอย่างดี ดังเช่นท่าจอดเรือที่อำเภอสัตหีบสำหรับเกาะ สำคัญซึ่งมีอยู่ไม่น้อยกว่า 46 เกาะ ได้แก่ เกาะสีชัง เกาะค้างคาว เกาะรีน เกาะไผ่ เกาะลอย เกาะล้าน เกาะกรก เกาะสาก เกาะขาม เกาะแสมสาร และเกาะคราม ที่อยู่ในเขตทหารเรือของอำเภอสัตหีบมีความสำคัญในการเป็นแหล่งเพาะพันธุ์และอนุบาลเต่าทะเลที่หายากและใกล้สูญพันธุ์ของไทย โดยเกาะเหล่านี้ทำหน้าที่เป็นปราการธรรมชาติช่วยป้องกันคลื่นลม ทำให้ชลบุรีไม่ค่อยมีคลื่นขนาดใหญ่ ต่างจากจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด ที่อยู่ในภูมิภาคเดียวกัน ด้วยเหตุนี้เองชายฝั่งของชลบุรีจึง

เต็มไปด้วยท่าจอดเรือประมง และเหมาะแก่การสร้างท่าจอดเรือพาณิชย์ขนาดใหญ่ ดังเช่น ท่าเรือแหลมฉบัง เป็นต้น สำหรับทะเลที่สำคัญและมีชื่อเสียงของจังหวัดชลบุรี มีดังนี้ [6]

ภาพที่ 1 Bang Saen Beach, Chonburi Province From Baan Saen Suk By Baan Sansook Editorial Office. By bangsaensookpage, 2016, Retrieved from <http://www.bangsaensook.com>

1) บางแสน แสนสุข

หาดบางแสนเป็นสถานที่ท่องเที่ยวทางทะเลที่ขึ้นชื่อสถานที่หนึ่งของจังหวัดชลบุรี ตั้งอยู่ในพื้นที่ของตำบลแสนสุข อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี เดิมทีบริเวณนี้เป็นชายหาดที่รกร้างว่างเปล่าจนกระทั่งปี พ.ศ. 2486 จอมพล ป. พิบูลสงคราม นายกรัฐมนตรีในสมัยนั้นได้เริ่มให้มีการปลูกสร้างสถานตากอากาศขึ้นบริเวณชายหาด โดยมีบริษัทแสนสำราญเป็นผู้ดำเนินงาน นอกจากนี้ได้มีการสร้างบังกะโล่ โรงแรม และตั้งชื่อสถานตากอากาศตามชื่อบริษัทว่า “สถานตากอากาศแสนสำราญ” ส่งผลให้พื้นที่ชายหาดที่แสนรกร้างกลายเป็นหาดทรายอันสวยงามของตำบลแสนสุข และเริ่มเป็นที่รู้จักกันในหมู่นักท่องเที่ยวมากขึ้น ในเวลาต่อมาการบริหารงานของสถานตากอากาศแสนสำราญของบริษัทแสนสุขประสบกับภาวะขาดทุนจนต้องโอนกิจการมาให้สำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาลดำเนินงานต่อในปี พ.ศ. 2503 และเปลี่ยนชื่อเป็น “สถานตากอากาศบางแสน” หลังจากนั้นชายหาดบางแสนก็มีชื่อเสียงโด่งดังเพิ่มมากขึ้นเรื่อยๆ จนกลายเป็นแหล่งท่องเที่ยวสำคัญของประเทศไทยไปในที่สุด และเนื่องจากชายหาดบางแสนตั้งอยู่ใกล้กับกรุงเทพมหานคร จึงมีนักท่องเที่ยวแวะเวียนมาท่องเที่ยวยังชายหาดแห่งนี้เป็นประจำจนทำให้ชายหาดบางแสนมีปริมาณขยะจำนวนมาก น้ำทะเลไม่ได้ใสสะอาดอย่างในอดีต เทศบาลตำบลแสนสุขจึงได้เข้ามาดูแลรักษาความสะอาด ปรับภูมิทัศน์ และจัดระเบียบร้านค้า ตลอดจนรณรงค์ให้ประชาชนในท้องถิ่นและนักท่องเที่ยวตระหนักถึงความสำคัญของการช่วยกันอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม มีการจัดเก็บและทิ้งขยะอย่างถูกวิธี ทำให้ชายหาดบางแสนที่เคยเสื่อมโทรมกลับมางดงามอีกครั้งในปัจจุบันนี้

หาดบางแสนสามารถแบ่งออกได้เป็น 2 ส่วน โดยใช้วงเวียนบางแสนเป็นจุดศูนย์กลาง คือ แนวชายหาดทางด้านทิศเหนือของวงเวียนบางแสนที่ยาวจรดกับแหลมแท่น เรียกว่า “หาดบางแสนเหนือ” เป็นพื้นที่ซึ่งเหมาะกับนักท่องเที่ยวที่ชอบบรรยากาศที่คึกคักสนุกสนาน ด้วยกิจกรรมทางน้ำให้เลือกเล่นได้อย่างหลากหลาย มีร้านอาหารให้เลือกรับประทานหลากหลายร้านให้เลือกทานอย่างไม่รู้เบื่อเพลิดเพลินอารมณ์ แต่สำหรับผู้ที่ยากนั้งปล่อยอารมณ์สบาย ๆ ส่วนแนวชายหาดทางด้านทิศใต้ของวงเวียนบางแสนซึ่งยาวจรดกับสะพานท่าเทียบเรือติดกับหาดวอนนภา เรียกว่า “หาดบางแสนใต้” ด้วยบรรยากาศสงบๆ ริมหาดแนะนำให้เดินไปหาชมเงียบ เนื่องจากบริเวณนี้มีจำนวนนักท่องเที่ยวมาเยือนน้อย [7]

ภาพที่ 2 Koh Larn, Pattaya. From Gun Natchapon by Natchapon Chanasit, 2020, Retrieved from <https://bestreview.asia/author/natchapon/>

2) เกาะล้าน พัทยา

เกาะล้าน อยู่ในทะเลฝั่งอ่าวไทย ตั้งอยู่ในอำเภอพัทยา จังหวัดชลบุรี มีพื้นที่ประมาณ 3,500 ไร่ หรือ 5.6 ตารางกิโลเมตร เกาะล้านห่างจากฝั่งเมืองพัทยา 7 กิโลเมตร ใช้เวลาในการนั่งเรือข้ามฟากประมาณ 30 นาที มีจุดเด่นอยู่ที่ทะเลชายหาดที่สวยงาม และปะการังที่สมบูรณ์ เกาะล้านจึงเป็นสถานที่ท่องเที่ยวซึ่งชาวไทยและชาวต่างชาตินิยมมาเยือนอย่างต่อเนื่อง โดยในพื้นที่ทั้งหมดของเกาะล้านประกอบด้วยหาดที่มีความงดงามหลายหาด ได้แก่ หาดตาแหวน หาดตายาย หาดนวล หาดแสม หาดสังวาลย์ หาดเทียน ซึ่งเหมาะกับการเล่นน้ำและเล่นกิจกรรมทางน้ำ สำหรับนักท่องเที่ยวที่ชอบการดำน้ำ [8]

ภาพที่ 3 Nang Ram Beach, Sattahip, from Ministry of Tourism and Sports by Ministry of Tourism and Sports, 2020, Retrieved from <https://thailandtourismdirectory.go.th/th/info/attraction/detail/itemid/1708>

3) หาดนางรำ สัตหีบ

หาดนางรำ เป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่เหมาะสมสำหรับนักท่องเที่ยวที่มีความต้องการท่องเที่ยวทะเลที่มีน้ำใส และไม่ต้องการเดินทางข้ามเกาะ หาดนางรำ ตั้งอยู่ในเขตทหาร กองเรือยุทธการ ที่หาดนางรำแม้ว่าจะตั้งอยู่ในเขตทหารแต่มีความสะดวกสบาย มีร้านค้า และอาหารหลากหลายให้เลือกซื้อ นอกจากนี้ยังสามารถเช่าเรือพายหรือบานาน่าโบ๊ทบริการสร้างความครื้นเครงให้กับ

นักท่องเที่ยวได้ทุกเพศทุกวัย สิ่งสำคัญอันเป็นจุดเด่นที่นักท่องเที่ยวไม่ควรพลาดในการมาเยือนหาดแห่งนี้คือ “เรือหลวงจักรีนฤเบศร” ซึ่งจอดเทียบท่าเรือจุลเสมีด [8]

ฐานทัพเรือสัตหีบ เป็นเรือบรรทุกเครื่องบินขึ้นลงทางดิ่งและเฮลิคอปเตอร์ ของราชนาวีไทยเป็นเรือรบที่มีขนาดใหญ่ที่สุดในกองทัพเรือไทย เรือลำนี้ได้ต่อขึ้น ณ อู่ต่อเรือบาซาน เมืองโรตา ในประเทศสเปนและได้เดินทางถึงประเทศไทยเมื่อวันที่ 9 สิงหาคม พ.ศ. 2540 ปกติเรือจักรีนฤเบศรจะเป็นฐานปฏิบัติ การคุ้มครองประโยชน์ของชาติทางทะเล ช่วยเหลือผู้ประสบภัย และรักษาสิ่งแวดล้อมในทะเล แต่ในยามสงครามเรือจักรีนฤเบศรจะเป็นเรือธง คือ เรือที่ทำหน้าที่ควบคุมและบังคับบัญชากองเรือในทะเล เพื่อควบคุมการปฏิบัติงานป้องกันภัยทางอากาศ การต่อสู้น้ำและปราบเรือดำน้ำของผู้ที่เข้ามารุกรานประเทศ [8]

ภาพที่ 4 Atsadang Bay (Hat Tham Phang), Koh Si Chang from The Three Yod beach. By Anontaseeha, 2012, Retrieved from http://1.bp.blogspot.com/-65L9yFQRAaM/T_UYJqnwi3I/AAAAAAAAADyY/ertV-K9UgvM/s1600/IMG_0009.JPG

4) อ่าวอัษฎางค์ (หาดถ้ำพัง) เกาะสีชัง

“อ่าวอัษฎางค์” หรือที่ชาวบ้านเรียกกันติดปากว่า “หาดถ้ำพัง” โดยคำว่าอ่าวนั้นมีลักษณะเป็นเว้าและเว้าโค้ง ส่วนคำว่าหาดนั้นคือเนินที่ลาดเอียงลงไปใต้น้ำและมักเป็นเนินทราย หาดถ้ำพังจึงเป็นส่วนหนึ่งของอ่าวอัษฎางค์ แต่ถูกเรียกโดยรวมและเข้าใจตรงกันว่าทั้งสองชื่อนี้เป็นสถานที่เดียวกัน ชายหาดของที่นี่สามารถเล่นน้ำและทำกิจกรรมทางน้ำได้ดีที่สุดบนเกาะสีชังสำหรับชื่อ “อ่าวอัษฎางค์” นั้นสันนิษฐานว่า เป็นชื่อที่พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้พระราชทานชื่อชายหาดแห่งนี้ เพื่อเป็นอนุสรณ์แก่สมเด็จพระเจ้าลูกยาเธอเจ้าฟ้าอัษฎางค์เดชาวัชร ที่ทรงประสูติและเสด็จแปรพระราชฐานมาประทับ ณ เกาะสีชัง จนมีพระอาการดีขึ้นภายในเวลา 1 เดือน โดยสังเกตจากสิ่งก่อสร้างที่โปรดเกล้าฯ พระราชทานนามสถานที่ต่าง ๆ ทั้งพระที่นั่งตำหนัก สระ บ่อ ธารน้ำ รวมถึงหน้าผา อ่าวแห่งนี้ทอดตัวยาวด้วยเม็ดทรายที่ขาวละเอียดให้นักท่องเที่ยวได้เพลิดเพลินกับการเดินชมธรรมชาติริมหาดตั้งแต่ครั้งอดีตจวบจนปัจจุบัน [6]

ในส่วนของชื่อที่มาของ “หาดถ้ำพัง” จากการสอบถามคนเฒ่าคนแก่ในท้องถิ่นต่างมีเรื่องเล่าต่อกันมาว่า ครั้งหนึ่งที่เคยมีถ้ำที่พังตัวลงมาบริเวณชายหาดนั้นเองชาวบ้านจึงขนานนามกันว่าถ้ำพัง และเรียกรวมชายหาดแห่งนี้ว่าชายหาดถ้ำพัง แต่เป็นชายหาดที่มีความโค้งสวยงาม ทางเหนือของหาดมีแหลมถ้ำพัง ทางใต้เรียกว่าแหลมตุ๊กตา ล้วนเป็นสถานที่ที่มีทิวทัศน์ที่งดงามแปลกตา มีความเฉพาะตัวในส่วนของแหลมถ้ำพัง เป็นจุดที่นักตกปลานิยมไปตกปลา และยังเป็นอีกหนึ่งจุดในการชมพระอาทิตย์อัสดงเป็นมนต์เสน่ห์ที่ดึงดูดผู้รักหลายคู่ให้เข้ามาเยี่ยมชมอย่างไม่ขาดสาย นอกจากนี้ ณ ชายหาดถ้ำพังนอกจากทะเลสวยแล้วเกาะสีชังยังมีที่เที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ให้ได้เที่ยวชมกัน ไม่ว่าจะเป็นศาลเจ้าพ่อเขาใหญ่ ซ่องเขาขาดพระจุฬาราชูราชฐานและสะพาน

อัจฉรางค์ ที่นอกจากจะเป็นการได้พักผ่อนกายใจแล้วนักท่องเที่ยวยังได้ความรู้ในเชิงประวัติศาสตร์ของไทยไปพร้อมกันนับว่าเป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่คุ้มค่าในการเยี่ยมชมเป็นอย่างยิ่ง [6]

ภาพที่ 5 Sai Kaew Beach, Sattahip. From Shellbracelet, Sai Kaew Beach, Sattahip, Sai Kaew Beach, Chonburi. By Uni Chan, 2019, Retrieved from <https://www.pinterest.com/pin/320811173451331583/>

5) หาดทรายแก้ว สัตหีบ

หาดทรายแก้ว สัตหีบ เป็นชายหาดอันงดงามที่ซ่อนตัวอยู่ในโรงเรียนชุมพลทหารเรือ ดังนั้นจึงเป็นสถานที่ท่องเที่ยวทางทะเลที่ไม่สะดวกในการมาเยี่ยมชมสำหรับนักท่องเที่ยวทั่วไปมากนัก ทำให้หาดทรายแก้ว ยังคงความเป็นธรรมชาติมากที่สุด ในบรรดาหาดทั้งหมดของจังหวัดชลบุรี ถ้าจะมาเที่ยวที่หาดนี้ต้องมีใจรักธรรมชาติอย่างแท้จริง เนื่องด้วยบริเวณหาดจะมีความเป็นธรรมชาติมีเพียงร่มไม้ไผ่หลบแดด ร้านอาหาร ร้านขายของมีเพียง 2 ถึง 3 ร้าน นับว่าเป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่มีวิวสวยงาม สงบเป็นธรรมชาติเหมาะสำหรับนักท่องเที่ยวที่มีความต้องการความสงบและเป็นส่วนตัว [6]

ภาพที่ 6 Toei Ngam Beach. From Baansuanbrimnam. By La On Lan Na Eastern, 2014, Retrieved from <http://www.painaidii.com/review/105297/hat-toei-ngam-20180/lang/th/>

6) หาดเตยงาม สัตหีบ

หาดเตยงาม สัตหีบ ตั้งอยู่ในหน่วยบัญชาการนาวิกโยธิน เดิมชื่อ อ่าวตากัน หรือ อ่าวทุ่งไถ่เตี้ย เนื่องจากบริเวณกลางอ่าวมีเกาะเล็ก ๆ อยู่หนึ่งเกาะชื่อว่า เกาะไถ่เตี้ย เป็นเขตอนุรักษ์ปะการังเขากวาง สาเหตุที่เรียกหาดทรายแห่งนี้ว่า หาดเตยงาม เนื่องจากบริเวณริมหาดแห่งนี้มีต้นเตยทะเลขึ้นเป็นจำนวนมาก และด้วยพื้นที่เหมาะสำหรับการพักผ่อนริมทะเล มีหาดทรายสีขาวที่ทอดยาวสุดสายตา น้ำทะเลที่ใสงดงามกับธรรมชาติรอบ ๆ เป็นชายหาดที่มีคนไปเที่ยวมาก และเมื่อวันที่ 19 เมษายน พ.ศ. 2509 พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช รัชกาลที่ 9 ทรงเรือใบประเภทโอเค ขนาด 13 ฟุต ชื่อ "เวคา" จากพระราชวังไกลกังวล หัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ออกเดินทางตั้งแต่เวลา 04.28 น. ตัดข้ามอ่าวไทยขึ้นฝั่งที่อำเภอสัตหีบ บริเวณหาดเตยงาม โดยเป็นระยะทางทั้งสิ้นประมาณ 60 ไมล์ทะเล เวลาทั้งสิ้น 17 ชั่วโมง และได้นำธงราชนาวิกโยธินมาปักไว้ ณ หาดเตยงามแห่งนี้ หาดแห่งนี้จึงไม่เพียงแต่มีความสวยงามของชายหาดสวยและน้ำใสนั่นแต่ยังมีความสำคัญทางจิตใจของเหล่าทหารเรือและคนในท้องถิ่นอีกด้วย [6]

ภาพที่ 7 Across delicious python from title by Kamonchanok, 2015, Retrieved from http://kmssm.blogspot.com/2015/07/blog-post_6.html

3. ข้าวหลามอร่อย

ข้าวหลามเป็นขนมหวานขึ้นชื่ออันเป็นเอกลักษณ์ของจังหวัดชลบุรีซึ่งมีตำนานความหวานอร่อยอยู่ที่ย่านตลาดหนองมน จนเป็นที่เรียกติดปากว่า “ข้าวหลามหนองมน” ซึ่งข้าวหลามหนองมนนี้มีประวัติที่เล่าต่อกันมาว่าในอดีต ชาวบ้านหนองมนทำนาเป็นอาชีพหลัก และทำข้าวหลามขายเป็นอาชีพรอง โดยการ “หลาม” เป็นวิธีการหุงข้าว หรือประกอบอาหาร เช่น เผาปลา โดยนำเอาวัตถุดิบใส่กระบอกลูกไม้แล้วเผาให้สุก ในสมัยโบราณคนไทยจะใช้กระบอกลูกไม้ไฟในการหุงข้าว เมื่อนำข้าวใส่กระบอกลูกไม้ไฟแล้วนำไปเผาไฟให้สุกข้าวจะมีลักษณะเป็นทรงกระบอกลูกไม้ที่ถูกห่อหุ้มด้วยเยื่อไม้ทำให้เป็นรูปทรงสวยงาม ในปัจจุบันนิยมนำมาทำเป็นขนมหวานโดยมีข้าวเหนียว กะทิ เป็นส่วนผสมหลักและอาจเพิ่มเครื่องจำพวกถั่วดำ เผือก หรืออื่น ๆ ตามชอบ และเรียกเป็นข้าวหลามอย่างทุกวันนี้ ข้าวหลามจะอร่อยต้องมีครบทั้งหวาน มัน เค็ม ไม้ไฟสำหรับบรรจุข้าวนี้ว่ามีความสำคัญไม่แพ้กัน เพราะเยื่อไม้รอบข้าวเหนียวถือเป็นส่วนที่ทำให้ข้าวหลามอร่อย และเป็นจุดเด่นของข้าวหลามหนองมนอีกด้วย

ก่อนข้าวหลามจะเป็นของฝากขึ้นชื่อในตลาดหนองมน ผู้คนแถบนี้ประกอบอาชีพทำนาเป็นอาชีพหลัก เมื่อหมดฤดูเก็บเกี่ยวจะทำข้าวหลามเป็นของหวานรับประทานกันในครัวเรือน โดยการแลกเปลี่ยนวัตถุดิบอย่างเช่นนำข้าวเหนียวไปแลกกับน้ำตาลและมะพร้าวกับหมู่บ้านอื่น ข้าวหลามหนองมนจะใช้ไม้ไฟปลาลวด ๆ เพื่อให้ได้เยื่อไม้มากเพิ่มความหอมอร่อยของตัวข้าวหลาม ซึ่งต่อมาข้าวหลามกลายเป็นสินค้าที่สร้างอาชีพและรายได้ให้กับคนในชุมชนเมื่อมีการก่อสร้างสนามบินอู่ตะเภาและมีการตัดถนน

สุขุมวิท (สายเก่า) ในปี พ.ศ. 2485 ส่งผลให้มีชาวต่างชาติมาอยู่ที่พัทธาและนักท่องเที่ยวไปเที่ยวหาดบางแสน ซึ่งเป็นสถานที่ท่องเที่ยวอันโด่งดังในยุคนั้นแวะเวียนกันมาชิมและซื้อเป็นของฝากจนกลายเป็นของหวาน ของฝากที่ติดตาตรึงใจที่ขึ้นชื่อมาจนถึงทุกวันนี้ [6]

ปัจจุบันข้าวหลามถูกพัฒนาในรูปแบบใหม่เกิดขึ้นมาโดยรู้จักกันในชื่อ “ข้าวหลามช็อค” ซึ่งคำว่า “ช็อค” แปลว่าสิ้น เนื่องจากตัวกระบอกข้าวหลามแบบนี้จะมีรูพรongsันลงจากข้าวหลามกระบอกยาวอย่างในอดีต ประกอบด้วยหน้าที่ชุ่มฉ่ำด้วยกะทิ และเครื่องเต็มกระบอก มีไม้พายแถมมาสำหรับตักทานได้เลยตอบสนองความต้องการของลูกค้าหลายคนที่มีความชื่นชอบในการรับประทานบริเวณหน้ากะทิของข้าวหลามอย่างเดียว และมีความสะดวกในการรับประทานเพราะข้าวหลามช็อคไม่จำเป็นต้องทุบแต่สามารถตักจากด้านบนได้เลย และปัจจุบันยังมีการพัฒนาข้าวหลามนึ่งจนให้มีหลากหลายใส่ให้ลูกค้าเลือกรับประทานอย่างไม่เบื่อ ทั้งหน้าดั้งเดิมอย่าง ถั่วดำ เผือก มะพร้าวอ่อน ฟักทอง ลูกชิด ลูกตาล มะพร้าวกะทิ เม็ดบัว แป้งกวน สังขยา และหน้าแกงที่คิดค้นขึ้นมาเป็นอาหารที่ตักทานได้ทันที ทั้งเชียวหวานไก่ พะแนงทะเล ต้มยำกุ้ง และไก่กระเทียมจากข้าวหลามหนองมนที่มีเครื่องเคียงอยู่เพียงสามอย่าง เพิ่มเครื่องแกลงคลุกเคล้ากับข้าวเหนียว เป็นรสชาติใหม่ที่เหมาะสมกับยุคสมัยที่เปลี่ยนไปสร้างความดึงดูดที่โดนใจนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศมากยิ่งขึ้น กระบอกข้าวหลามแบบนี้ยังสามารถนำไป reuse ทำเป็นสิ่งของเครื่องใช้ต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นนำกระบอกไปใส่ปากกา ปลุกต้นไม้ ไปเสียบเป็นราว เป็นการลดขยะไปพร้อมกันนับว่าเป็นการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมส่งเสริมการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนอันเป็นนโยบายด้านการท่องเที่ยวแบบใหม่ของรัฐบาลในปัจจุบันอีกด้วย [9]

ภาพที่ 8 Sweet Sugar Cane. From Mitr Phol Modern Farm by Mitr Phol Sugar Company Limited, 2020, Retrieved from <http://www.mitrpholmodernfarm.com/news?tags>

4. อ้อยหวาน

อ้อยเป็นพืชเศรษฐกิจที่สำคัญของจังหวัดชลบุรีชนิดหนึ่งเนื่องจากจังหวัดชลบุรี เป็นจังหวัดที่ปลูกอ้อยมากที่สุดในภาคตะวันออก ซึ่งสร้างรายได้ให้กับประเทศไทยเป็นอย่างมาก เนื่องจากแทบทุกส่วนของอ้อยสามารถนำมาใช้ประโยชน์ได้หลากหลาย ไม่ว่าจะเป็นนำมาใช้เป็นอาหาร ทำน้ำตาลทราย ทำแอลกอฮอล์ อาหารสัตว์ เชื้อเพลิง กระดาษ ปุ๋ยหมัก น้ำตาลทรายที่ใช้ปรุงอาหารให้มีรสหวานทำมาจากอ้อย อ้อยจึงเป็นพืชเศรษฐกิจสำคัญเป็นอันดับ 4 ของโลก รองจากข้าวสาลี ข้าวโพด และข้าว แต่ถ้าพิจารณาในแง่ผลผลิตต่อไร่หนักแห้ง ต่อการเก็บเกี่ยว ต่อปี ต่อพื้นที่แล้ว อ้อยจะมีจำนวนมากเป็นอันดับแรก [9]

ชาวจังหวัดชลบุรีนิยมทำไร่อ้อยในบริเวณพื้นที่อำเภอบ้านบึง อำเภอนสนิคมน อำเภอบ่อทอง อำเภอหนองใหญ่ อำเภอสรีราชา และอำเภอเกาะจันทร์ เพื่อนำผลผลิตที่ได้ส่งโรงงานผลิตน้ำตาลอ้อยหรือที่เรียกว่า “โรงหีบ” ซึ่งส่วนใหญ่เจ้าของไร่อ้อยมัก

เป็นเจ้าของโรงหีบน้ำตาลเองโดยเจ้าของโรงหีบในสมัยนั้นส่วนใหญ่จะเป็นชาวจีน ที่เรียกกันในสมัยนั้นว่า “หลงจู๊” มาจนถึงปัจจุบัน

ชาวไร่อ้อยจะลงมือปลูกอ้อยประมาณเดือนกุมภาพันธ์ของทุกปี การปลูกอ้อยส่งโรงหีบปัจจุบันนิยมปลูกด้วยอ้อยพันธุ์ ห้าหก (56) และพันธุ์อุทอง 3 ในขณะที่อ้อยพันธุ์ เค-เหลือง และพันธุ์หวานน้ำผึ้งนิยมปลูกเพื่อทำน้ำอ้อย และอ้อยควั่นรับประทานโดยตรงเพราะเป็นอ้อยพันธุ์ดีทั้งหวานทั้งกรอบ วิธีการตัดยังคงใช้แรงงานคนด้วยมีดขูดตามสัน ที่เรียกว่า มีดตัดอ้อย และเนื่องจากความแหลมคมของใบอ้อยจะทำอันตรายผิวหนังคนงานที่เข้าไปตัดอ้อยได้ทั้งวัน จึงมีผู้คิดค้นวิธีตัดอ้อยที่สะดวกสบายยิ่งกว่าเดิมคือการเผาอ้อยก่อนลงมือตัด โดยต้องรีบตัดให้เสร็จภายใน 3 วัน ก่อนที่อ้อยจะเสียหายให้ผลผลิตน้ำหวานต่ำ โรงงานจึงคิดราคาอ้อยเผาถูกกว่าอ้อยสด คณะกรรมการฝ่ายประมวลเอกสารและจดหมายเหตุในคณะกรรมการอำนวยการจัดงานและเฉลิมพระเกียรติฯ เนื่องในวโรกาสพระราชพิธีมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา 6 รอบ 5 ธันวาคม 2542 [10] แต่อย่างไรก็ตามเกษตรกรชาวไร่อ้อยยังคงเลือกที่จะใช้วิธีการเผาอ้อยแทนการตัดอ้อยสดเนื่องมาจากอ้อยไฟไหม้ตัดง่ายกว่าและรายได้ดีกว่า การที่แรงงานเผาอ้อยก่อนตัดทำให้สามารถตัดอ้อยได้ง่าย ลูกจ้างจะมีรายได้สูงกว่าตัดอ้อยสดประกอบกับปัญหาขาดแคลนแรงงาน ยิ่งส่งผลให้แรงงานมีอำนาจต่อรองในการตัดอ้อยไฟไหม้เพิ่มขึ้น อีกทั้งแม้ว่าเทคโนโลยีปัจจุบันที่อำนวยความสะดวกต่อเกษตรกรชาวไร่อ้อยด้วยการมีรถตัดอ้อยแต่ปริมาณรถตัดอ้อยมีน้อยและไม่เหมาะสมกับพื้นที่ เมื่อเปรียบเทียบต้นทุนการเก็บเกี่ยวโดยใช้รถตัดและแรงงานพบว่า การเช่ารถตัดอ้อยมีต้นทุนที่สูงกว่าการจ้างแรงงานประมาณ 1,000-1,400 บาท/ไร่ เนื่องจากรถตัดอ้อยมีจำนวนน้อย เพราะมีราคาสูงถึง 6-12 ล้านบาท ซึ่งเป็นต้นทุนที่สูงมากสำหรับการลงทุนของเกษตรกร โดยเฉพาะเกษตรกรรายย่อย นอกจากนี้ยังพบว่า การใช้รถตัดอ้อยอาจไม่เหมาะสมกับกรณีไร่อ้อยในไทย เนื่องจากระยะห่างในไร่ที่เกษตรกรรายย่อยส่วนใหญ่ปลูก มีความกว้างน้อยกว่าขนาดหน้ากว้างของตัวรถ ประการสุดท้าย คือ โรงงานน้ำตาลให้คว้ออ้อยไฟไหม้ก่อนอ้อยสด เนื่องจากหากโรงงานไม่รีบซื้อภายใน 48 ชั่วโมง ค่าความหวานและน้ำหนักของอ้อยไฟไหม้จะลดลงเร็วกว่าอ้อยสด [11]

ทั้งนี้ปัจจุบันประเทศไทยกำลังเผชิญกับปัญหาฝุ่นละอองขนาดเล็ก หรือ PM 2.5 ซึ่งส่งผลกระทบต่อสุขภาพประชาชนเป็นอย่างมากโดยการเผาพืชตามไร่นารวมถึงอ้อยนั้นอาจเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้เกิดฝุ่นละอองดังกล่าวในช่วงที่ผ่านมามีภาครัฐจึงได้พยายามสร้างมาตรการแก้ไขปัญหาดังกล่าวด้วยการคิดค่าปรับอ้อยไฟไหม้แล้วนำเงินไปเฉลี่ยเพิ่มให้กับเกษตรกรที่ขายอ้อยสด นอกจากนี้ยังได้มีการกำหนดสัดส่วนให้โรงงานรับซื้ออ้อยสดไม่น้อยกว่าร้อยละ 60 ต่อปริมาณอ้อยเข้าหีบต่อวัน ซึ่งเป็นมาตรการที่บังคับใช้ไปเมื่อ 14 กุมภาพันธ์ 2562 ที่ผ่านมา แต่ถึงอย่างไรก็ตามมาตรการข้างต้นกลับไม่ได้สร้างแรงจูงใจให้เกษตรกรผู้เพาะปลูกอ้อยลดการเผาอ้อยลง ในอนาคตเพื่อการส่งเสริมการผลิตอ้อยให้มีความยั่งยืนเป็นอาชีพหลักของจังหวัดชลบุรีในระยะยาวจึงควรมีการประสานความร่วมมือระหว่างสำนักงานคณะกรรมการอ้อยและน้ำตาลทราย และสมาคมโรงงานน้ำตาล ทำแผนงานเพื่อลดปริมาณการเผาอ้อยลงด้วยมาตรการที่เหมาะสมกับสังคมไทยและเป็นที่ยอมรับต่อเกษตรกรผู้ผลิตอ้อยของไทยต่อไปในอนาคต [11]

ภาพที่ 9 Jak San Dee from OTOP Chonburi by Chonburi Provincial Community Development Office, 2015, Retrieved from https://web.facebook.com/otopchonburiotop/posts/873650912729256/?_rdc=1&_rdr

5. จักสานดี

เนื่องด้วยจังหวัดชลบุรีเป็นจังหวัดที่มีความอุดมสมบูรณ์ด้วยทรัพยากรธรรมชาติ ไม้ไผ่ที่นอกจะนำมาทำข้าวหลามขนมหวานมันอันขึ้นชื่อของจังหวัดชลบุรีตั้งที่กล่าวไว้แล้วนั้น ไม้ไผ่ที่มีอยู่เป็นจำนวนมากในจังหวัดชลบุรียังถูกนำมาแปรรูปเป็นเครื่องจักสานอันวิจิตรงดงาม แสดงถึงความละเอียดประณีตของชาวจังหวัดชลบุรีได้เป็นอย่างดี โดยอำเภอพนัสนิคม จังหวัดชลบุรี เป็นแหล่งจักสานอันขึ้นชื่อในเรื่องการจักสานไม้ไผ่มาเนิ่นนาน การจักสานที่เพิ่มขึ้นมากในอดีตใช้เวลาที่เหลือจากการทำไร่ทำนาจักสานสิ่งของเครื่องใช้เพื่อใช้ในชีวิตประจำวัน แต่ปัจจุบันได้กลายเป็นอาชีพหลักของผู้คนในอำเภอพนัสนิคมหลายหลังคาเรือน เนื่องจากกลายเป็นสินค้าออกที่สำคัญ สร้างรายได้ให้กับเกษตรกรชาวพนัสนิคมได้เป็นอย่างมาก งานหัตถกรรมจักสานพนัสนิคมแต่เดิมมักอยู่ในรูปแบบของกระจาดและฝาชี ซึ่งมีความแปลกตาทั้งรูปทรงและลวดลายอันเป็นเอกลักษณ์ของตัวเอง มีการเก็บขบอย่างประณีตแลดูสวยงาม ปัจจุบันเรายังคงเห็นรูปแบบดั้งเดิมน้อยอยู่บ้าง รวมทั้งรูปแบบของเครื่องจักสานเพื่อประโยชน์ใช้สอยอื่น ๆ ส่วนใหญ่ชาวบ้านจะสานเครื่องใช้ในครัวเรือน และเครื่องมือในการจับสัตว์น้ำ สำหรับใช้ในครัวเรือนของตนเอง ยามว่างเว้นจากการทำนา นับว่าเป็นความรู้ความสามารถที่สืบทอดกันมาแต่บรรพบุรุษควบคู่กับอาชีพการทำนา พื้นที่ส่วนใหญ่ในอำเภอพนัสนิคม ที่ทำการจักสาน คือ ตำบลไร่หลักทอง นามะตุ้ม สระสี่เหลี่ยมและหมู่บ้านนาง เป็นต้น แต่ละหมู่บ้านจะทำจักสานแต่ละประเภทตามความถนัด เช่น บ้านปุงคล้า และบ้านเรือนใหญ่ นิยมสานตะแกรง กะโล่ และกระจาด เป็นต้น บ้านหนองบึก นิยมสาน กระจาด และตะกร้า บ้านนางู นิยมสาน ตะกร้อจิว และตะแกรงซ้อนปลา บ้านศรีวิชัย นิยมสาน หมวก ปิ่นปักผม บ้านหน้าพระธาตุ นิยมสาน ฝาชีดอกพิกุล กุ้งและกบ บ้านคลองหลวง ตำบลไร่หลักทอง นิยมสาน กระจาด ตะกร้า บ้านวัดหลวง วัดโบสถ์ นิยมสาน ตะกร้าจิวหลายแบบ บ้านสระสี่เหลี่ยม นิยมสาน ตะกร้าทางมะพร้าว บ้านหนองเหียง หนองสังข์ นิยมสาน ฝาชีดาว ถาด และถังขยะ บ้านหัวถนน นิยมสาน กระจาด สุ่ม ไซ และรอบ เป็นต้น เครื่องจักสานจากแหล่งผลิตที่นี้เป็นที่cheidหน้าชูตา มีชื่อเสียงขจรกระจายไปทั่วทั้งในประเทศและต่างประเทศ โดยเฉพาะชาวญี่ปุ่นได้ให้ความสนใจและสั่งเป็นสินค้าในปริมาณมาก ด้วยความละเอียด ประณีต และมีรูปแบบที่ตรงกับความต้องการของตลาด สันค้ำภูวางขายอยู่ทั่วไป โดยเฉพาะที่ตลาดจักสาน บริเวณถนนสระตราง หลังตลาดสดเทศบาล 1 ซึ่งสามารถหาซื้อสินค้าเครื่องจักสานได้เกือบทุกรูปแบบ แต่หากต้องการรูปแบบและลวดลายที่สวยงามประณีตกว่าท้องตลาด มีการผสมผสานให้เข้ากับยุคสมัยและประโยชน์ใช้สอยซึ่งแตกต่างไปจากที่อื่น ๆ [6]

บ้านของคุณปราณี บริบูรณ์ เป็นแหล่งผลิตที่มีชื่อเสียงกว้างขวาง จากความริเริ่มของคุณจรรยา บริบูรณ์ อดีตนายกเทศมนตรีเทศบาลเมืองพนัสนิคม ผู้ล่วงลับไปแล้ว ปัจจุบันคุณปราณี บริบูรณ์ ซึ่งเป็นภรรยา ได้สืบทอดความตั้งใจดำเนินการต่อมา การรวบรวมผู้มีฝีมือเพื่อจัดตั้งกลุ่มจักสานเริ่มขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2521 เนื่องมาจากสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ทรงมีพระราชดำริให้ดำเนินการ “โครงการส่งเสริมฝีมือการจักสานด้วยไม้ไผ่ อำเภอพนัสนิคม ตามพระราชดำริ” จัดสอนการจักสานให้กับผู้สนใจเป็นกลุ่ม ๆ และดำเนินการด้านการตลาดให้ มีลักษณะคล้ายกลุ่มสหกรณ์ มีรายได้จากการผลิตสม่ำเสมอ จนถึงปัจจุบันผลผลิตเครื่องจักสานที่สมบูรณ์เรียบร้อย ส่วนใหญ่ถูกจัดส่งไปจำหน่ายที่ร้านค้าศูนย์ศิลปาชีพฯ จากคำบอกเล่าของคุณปราณี รูปแบบของผลิตภัณฑ์จะได้รับการปรับปรุงออกแบบใหม่ขึ้นทุกปี มีทั้งออกแบบขึ้นใหม่และการนำรูปแบบต่างประเทศมาดัดแปลง เพื่อประโยชน์ใช้สอย แต่ช่างฝีมือที่มีอยู่ มีส่วนน้อยที่มีฝีมือการจักสานลวดลายที่ละเอียดทั้งนี้เพราะต้องอาศัยประสบการณ์และความตั้งใจอย่างสูง รวมทั้งต้องใช้สายตาคู่กับงานนาน ๆ อายุการทำงานของผู้ที่จักสานลวดลายละเอียดล่อ เช่นนี้จึงถูกจำกัด เยาวชนและชาวบ้านที่มีอายุน้อยพอที่จะฝึกฝนและสืบทอดได้มีน้อยลง เนื่องจากกว่าจะได้ผลงานที่ประณีตละเอียดแต่ละชิ้น ต้องใช้เวลามากพอสมควร ฉะนั้นผู้ที่มีฝีมือจึงลดน้อยลงไปทุกที ทั้งนี้หากสนใจซื้อหาและแวะเยี่ยมชมการผลิตงานจักสานที่บ้านคุณปราณี บริบูรณ์ตั้งอยู่ใกล้ ที่ว่าการอำเภอพนัสนิคม บ้านเลขที่ 36 ถนนอินทอาษา ซอย 1 อำเภอพนัสนิคม จังหวัดชลบุรี หรือเยี่ยมชมชุมชนจักสานพนัสนิคม เลขที่ 60 ซอยซอยโรงฆ่าสัตว์ ถนนถนนจันทร์อำนวย ต.พนัสนิคม อ.พนัสนิคม ซึ่งนับเป็นสถานที่ที่มีเครื่องจักสานขนาดใหญ่ที่สุดในโลก โดยนางปราณี มูลผลา ประธานกลุ่มแม่บ้านจักสานชุมชนพนัสนิคม อ.พนัสนิคม ได้จัดตั้งศูนย์การเรียนรู้จักสานใหญ่ที่สุดในโลกขึ้น โดยมุ่งหวังให้อาชีพจักสานเป็นอาชีพเสริมของคนในชุมชน ที่สามารถช่วยสร้างรายได้อีกทางหนึ่ง เป็นแหล่งท่องเที่ยวใหม่ เปิดเป็นศูนย์จักสานใหญ่ที่สุดในโลก เพื่อให้ผู้ที่สนใจเข้าชมและศึกษาดูงานเกี่ยวกับเครื่องจักสานและเข้ามาซื้อสินค้าถึงแหล่งผลิตแทนการซื้อขายผ่านพ่อค้าคนกลาง [12]

ภาพที่ 10 The only one in the world "Buffalo Running Tradition, Chonburi Province" from Facebook :Travel @ Manager, by Manager Online 2017, Retrieved from <https://mgronline.com/travel/detail/9600000099085>

6. ประเพณีวิ่งควาย

ประเพณีวิ่งควาย เป็นงานประเพณีประจำจังหวัดชลบุรี เป็นหนึ่งในประเพณีอันเป็นเอกลักษณ์ของจังหวัดชลบุรีที่มีการจัดขึ้นอย่างต่อเนื่องยาวนานมากกว่า 100 ปี โดยถูกจัดขึ้นเป็นประจำทุกปี ในวันขึ้น 14 ค่ำ เดือน 11 หรือก่อนออกพรรษา 1 วัน เพื่อเป็นการทำขวัญควายและให้ควายได้พักผ่อนหลังจากตรากตรำกับการงานในท้องนามายาวนาน นอกจากนี้ประเพณีวิ่งควายยัง

เป็นการแสดงความกตัญญูคุณต่อควายซึ่งเป็น สัตว์ที่มีบุญคุณต่อชาวนาและคนไทยอีกทั้งยังเพื่อให้ชาวบ้านได้มีโอกาสพักผ่อนและมาพบปะสังสรรค์กันในงานวิ่งควาย โดยมีความเชื่อที่ว่า หากปีใดไม่มีการวิ่งควายปีนั้นควายจะเป็นโรคระบาดกันมาก

ส่วนใหญ่งานประเพณีวิ่งควาย จะถูกจัดขึ้นในเขตเทศบาลเมืองชลบุรี และอำเภอบ้านบึง เดิมมีแต่คนในท้องถิ่นรู้จัก แต่ในปัจจุบันประเพณีวิ่งควายเป็นประเพณีประจำจังหวัดชลบุรี ที่โด่งดังเป็นที่รู้จักทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศในอดีตประเพณีวิ่งควายเป็นประเพณีที่เกี่ยวข้องกับความเชื่อทางไสยศาสตร์ที่ว่าถ้าควายของใครเจ็บป่วย เจ้าของควายควรรักษาควายของตนไปบนกับเทพารักษ์ และเมื่อหายเป็นปกติจะต้องนำควายมาวิ่งแก้บน หลังจากนั้นในปีต่อมาชาวบ้านจะนำควายของตนมาวิ่งเพื่อป้องกันการเจ็บป่วยส่วนความเชื่อในทางศาสนาพุทธนั้น เกิดจากการที่ชาวบ้านมาชุมนุมกันที่วัดใหญ่อินทาราม จังหวัดชลบุรี เพื่อนำเครื่องกัณฑ์ใส่ ควายเทียมเกียนมาพักที่วัด เพื่อจะรอการติดกันเทศน์ในเทศกาลเทศน์มหาชาติ ขณะที่รอเด็กเลี้ยงควายต่างก็นำควายของตนไปอาบน้ำที่สระบริเวณวัด เมื่อต่างคนต่างพาควายของตนไปก็เกิดมีการประลองฝีเท้าควายเกิดขึ้น เพื่อทดสอบสุขภาพความแข็งแรงกันการแข่งขัน ในระยะแรกๆจึงเป็นเพียงการบังคับควายขณะวิ่งในระยะที่กำหนด และห้ามตกจากหลังควาย ต่อมาได้มีการพัฒนาขึ้นเรื่อยๆ มีการวิ่งรอบตลาด เมื่อถึงเทศกาลก่อนออกพรรษา 1 วัน ชาวบ้านร้านตลาดต่างก็จะรอดูควายที่มาวิ่งมีการตกแต่งควายให้สวยงามและวิจิตรบรรจงมากขึ้นจนกลายเป็นประเพณีวิ่งควาย [6]

ขั้นตอนการวิ่งควายในปัจจุบันเจ้าของควายจะตกแต่งควาย อย่างงดงามด้วยผ้าแพรพรรณดอกไม้หลากสี ตัวเจ้าของควายก็แต่งตัวอย่างงดงามแปลกตา เช่น แต่งเป็นชาวเขา ชาวอินเดียแดงหรือตกแต่งด้วยเครื่องทองประดับเพชรเหมือนเจ้าชายในละครลิเกที่แปลกตา แล้วนำควายมาวิ่งแข่งกัน โดยเจ้าของเป็นผู้ขี่หลังควายไปด้วย ความสนุกอยู่ที่ท่าทางวิ่งควายที่แปลก บางคนขี่กัณฑ์ไหลตกลงมา จากหลังควายและคนดูจำนวนมากจะส่งเสียงกันดังอย่างอื้ออึง และมีการเพิ่มประกวดสุขภาพควายประกวดการตกแต่งควายทั้งสวยงาม และตกลงขบขัน มีการประกวดน้องนางบ้านนา ทำให้ ประเพณีวิ่งควายมีกิจกรรมมากขึ้น ชาวเกษตรกรรมต่างก็พอใจกัน พี่พันธุ์ธัญญาหารในไร่กำลังตกดอกออกรวง จึงคำนึงถึงสัตว์ เช่น วัว ควาย ที่ได้ใช้งานไถนาเป็นเวลา หลายเดือนควรจะได้รับความสุขตามสภาพบ้าง จึงต่างตกแต่งวัว ควายของตนให้สวยงาม บรรดาเกษตรกรมีการสังสรรค์แลกเปลี่ยนความคิดเห็น ตลอดจนมีการประกวดความสมบูรณ์ของวัวและควายที่เลี้ยงกัน ประเพณีวิ่งควายไม่ใช่เรื่องไร้สาระเป็นเรื่องที่แฝงไว้ด้วยความสามัคคีธรรม คนโบราณของเราเป็นคนที่มีตระหนักรู้ในความกตัญญูต่อเวทิตาคุณ และมีความเมตตาธรรมสูง เห็นวัวควายทำงานให้กับคน เป็นสัตว์ที่มีคุณแก่ชีวิตจึง สืบทอดประเพณีนี้ตลอดมา [6]

7. บทสรุป

จังหวัดชลบุรีเป็นจังหวัดหนึ่งของประเทศไทยที่มีมนต์เสน่ห์ดึงดูดให้ผู้คนที่ชาวไทยและชาวต่างประเทศเดินทางมาท่องเที่ยวจำนวนมาก เนื่องด้วยเป็นจังหวัดที่มีทรัพยากรทางธรรมชาติอันอุดมสมบูรณ์ส่งผลให้ตัวจังหวัดประกอบด้วยสถานที่ท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่งดงาม เป็นแหล่งเกษตรกรรมที่สร้างรายได้มหาศาลให้กับประเทศ มีศิลปวัฒนธรรมอันทรงคุณค่าและงานหัตถกรรมที่ประณีตงดงามเป็นเอกลักษณ์ที่โดดเด่น เลื่องชื่อ พร้อมด้วยอาหารการกินที่หวานอร่อยอย่างข้าวหลามหนองมนที่นิยมซื้อเป็นของฝาก ดังนั้นจังหวัดชลบุรีจึงเป็นเป้าหมายในการเดินทางมาพักผ่อนวันหยุดของหลาย ๆ คน ให้ได้เติมพลังกายและใจ ประกอบกับแหล่งเรียนรู้ทางวัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อมที่ส่งเสริมองค์ความรู้สำหรับผู้คนทุกเพศทุกวัยให้เป็นการท่องเที่ยวที่มีคุณค่าและเป็นประโยชน์ยิ่งขึ้น นอกจากนี้ยังเป็นส่งเสริมความสัมพันธ์อันดีระหว่างกันภายในครอบครัว และกลุ่มเพื่อน ทั้งนี้สิ่งสำคัญที่จะส่งเสริมให้การท่องเที่ยวมีประโยชน์ต่อสังคม “เรา” ในฐานะนักท่องเที่ยวทุกคนต้องท่องเที่ยวอย่างมีจิตสำนึกในการอนุรักษ์ธรรมชาติ หรือที่เรียกว่า “การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์” ซึ่งเป็นการท่องเที่ยวที่เน้นการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ไม่ทำให้แหล่งท่องเที่ยวเกิดความเสียหายทั้งทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เพื่อให้เป็นการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนอันเป็นนโยบายด้านการท่องเที่ยวที่สำคัญในปัจจุบัน

8. กิตติกรรมประกาศ

ผู้เรียบเรียงขอกราบรำลึกถึงคุณูปการของคณาจารย์ผู้เปิดโลกทัศน์ทางการท่องเที่ยวระหว่างประเทศ และยึดรูปแบบวิธีในการประสาทวิทยาการแก่นักศึกษาให้กับผู้เขียนเป็นเวลานาน คือ ศาสตราจารย์ ดร.สมบัติ กาญจนกิจ แห่งคณะวิทยาศาสตร์ การกีฬา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ท่านได้ประสิทธิ์ประสาทความรู้ทางการท่องเที่ยวระหว่างประเทศให้ผู้เรียบเรียง และทำให้ผู้เรียบเรียงได้รู้จักกับ การจัดการการท่องเที่ยวระหว่างประเทศอย่างถ่องแท้ และทฤษฎีความสัมพันธ์ระหว่างประเทศนั้นผู้เขียนได้รับวิทยาการจาก ดร.กัญฐาศา พงษ์หิรัญ แห่งคณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ผู้เรียบเรียงได้นำวิทยาการที่ได้รับมอบมาประยุกต์และถ่ายทอดความรู้ต่อนักศึกษา กราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

นอกจากนี้ผู้เรียบเรียง ขอขอบคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สัณห์กฤษณ์ บุญช่วย ซึ่งมีส่วนกระตุ้นให้บทความวิชาการเรื่องนี้ผลิตออกมาได้อย่างถูกต้องสมบูรณ์

เอกสารอ้างอิง (References)

- [1] รุ่งรติศ เมืองลือ และ พยอม ธรรมบุตร. (2560). แผนยุทธศาสตร์เพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบบูรณาการอย่างยั่งยืนในจังหวัดชลบุรี. วิทยาลัยการจัดการ มหาวิทยาลัยพะเยา.
- [2] ประพิศ ชูศิริ. (2534). ผลการวิเคราะห์โครงกระดูกมนุษย์ที่แหล่งโบราณคดีโคกพนมดี จ.ชลบุรี. กรุงเทพฯ: กองวรรณคดีและประวัติศาสตร์ กรมศิลปากร. น.12-16.
- [3] ธีรชัย ทองธรรมชาติ. (2553). รวมเรื่อง “เมืองชล” ชลบุรีในอดีต. กรุงเทพฯ: บริษัทพินนา บรรจุกัญท์ จำกัด.
- [4] กลุ่มงานข้อมูลสารสนเทศและการสื่อสาร. (2555). ข้อมูลพื้นฐานแผนการพัฒนาจังหวัด/กลุ่มจังหวัดและ การดำเนินงานตามนโยบายสำคัญ. สำนักงานจังหวัดชลบุรี.
- [5] สมบัติ กาญจนกิจ. (2560). นันทนาการและอุตสาหกรรมท่องเที่ยว. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- [6] สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดชลบุรี. (2559). ปกิณกวัฒนธรรม จังหวัดชลบุรี. กระทรวงวัฒนธรรม.
- [7] ยอด เนตรสุวรรณ. (2551). เที่ยวทั่วไทยไปกับนายรอบรู้ จ.ชลบุรี. สำนักพิมพ์สารคดี.
- [8] ปิวาเว แฟมิลี่. (2553). พัทยา เกาะล้าน สัตหีบ Chill on The Beach. กรุงเทพมหานคร: ปิวาเว. [12] กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (ม.ป.ป.). ชุมชนจักสานพนสนิม. (ออนไลน์). สืบค้นเมื่อ 20 มกราคม 2563, จากเว็บไซต์: <https://thailandtourismdirectory.go.th>.
- [9] จุฑามาศ บุญเย็น. (2556). ข้าวหลาม – หนองมน ตัวตนในกระบอกไม้ไผ่. นิตยสารสารคดี.
- [10] คณะกรรมการฝ่ายประมวลเอกสารและจดหมายเหตุในคณะกรรมการอำนวยการจัดงานและเฉลิมพระเกียรติฯ เนื่องในวโรกาสพระราชพิธีมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา 6 รอบ 5 ธันวาคม 2542. (2544). หนังสือเฉลิมพระเกียรติพระเจ้าอยู่หัวเรื่อง วัฒนธรรม พัฒนาการทางประวัติศาสตร์ เอกลักษณ์ และภูมิปัญญา จังหวัดชลบุรี พ.ศ.2544. กรุงเทพฯ: กรมศิลปากร.
- [11] ภทริยา นวลโย. (2562). ทำไมต้องเผาอ้อย ? คอลัมน์ ระดมสมอง ประชาชาติธุรกิจ (ออนไลน์). สืบค้นเมื่อ 30 มกราคม 2563, จากเว็บไซต์: <https://www.prachachat.net>